

časové ose dále směrem k dnešku, následuje analýza jazykové a kulturní politiky aplikované nejen na Bulhary v sovětském Moldavsku (1944–1991). Poté je řešena otázka proměn spojených s osamostatněním Moldavska a Ukrajiny v průběhu procesu rozpadu SSSR. Zmíněny jsou místní nacionalizační tendence, reálná práva a možnosti vlastního kulturního a jazykového rozvoje etnických minorit v Moldavsku a na Ukrajině po roce 1991. Následuje větší podkapitola věnovaná vědeckému výzkumu bulharštiny na zmíněných územích.

Třetí blok cílí na analýzu literárních děl. Nejprve je pozornost věnována obecné periodizaci dějin literatury besarabských Bulharů. Následuje reflexe těchto migrantů

v dílech ruského klasika Alexandra Sergejeviče Puškina a sovětského básníka Felixe Čauševa. Navazuje stručný přehled literární tvorby samotných besarabských Bulharů, který je uzavřen kapitolou o jejich orálních tradicích včetně ukázek.

Publikace je uzavřena shrnutím, po němž následuje seznam literatury a krátké medailonky autorů.

Jelikož se jedná o bezesporu významnou a přínosnou balkanistickou a slavistickou publikaci, nebylo by jistě od věci zamyslet se nad českým překladem. Žádná obdobná moderní příručka o bulharských migrantech v tomto duchu totiž u nás neexistuje, a kromě několika článků zatím nebyla tato problematika v českém prostředí akcentována.

Jaroslav Otčenášek (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha)

Monika Kropelj Telban. Tipni indeks slovenskih ljudskih pravljic. Čudežne pravljice I, II. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2025. 388 + 345 s. ISBN 978-961-05-0965-3 a 978-961-05-1029-1

Slovinská etnoložka a folkloristka Monika Kropelj Telban z Inštitutu za slovensko narodopisje ZRC-SAZU neúnavně pokračuje ve zpřístupňování základních údajů o slovinských lidových pohádkách slovinské i světové veřejnosti. Po prvním dílu rozsáhlého katalogizačního projektu, který byl zaměřen na zvířecí pohádky (*Tipni indeks slovenskih ljudskih pravljic. Živaljske pravljice*, Ljubljana 2015), byl vydán další díl, tentokrát

dvousvazkový, zaměřený na slovinské lidové kouzelné pohádky. Zahrnuje tedy pohádky v rozmezí ATU 300 až 749 (kód mezinárodního katalogizačního systému Aarne-Thompson-Uther, tedy ATU a číslo příslušného syžetu), první svazek obsahuje texty spadající pod ATU 300–480D* a druhý ATU 500–729 (resp. 749).

Autorka strukturuje obsah dvoudílné publikace obdobným způs

sobem jako zmíněný první díl. Po úvodním textu, který vysvětluje charakter, cíl a podobu publikace, následuje vlastní katalogizační oddíl. Vždy je nejprve uveden katalogizační syžetový kód (tj. číslo, případně kombinace čísla a písmene či jiného znaku – např. 402A* Princezna proměněná v žábu) doplněný o název syžetu ve slovinštině a angličtině. V případě, kdy je pro folkloristy i uživatele přesnější uvést syžet ze starší katalogizační verze AaTh (Aarne-Thompson), tak jej uvádí (např. AaTh 551** Tři bratři hledají bohatství). Následuje stručný popis základního syžetu – překlad z anglického vzoru do slovinštiny – a odkaz na další základní katalogy (např. Bolte-Polívka) a literaturu, která se konkrétnímu syžetu obecněji věnuje. Poté je uvedena jedna ukázka z pohádek spadajících do syžetové skupiny v plném znění včetně kompletní pasportizace. Plně uveřejněný text je vždy v původní jazykové podobě, takže knihy zároveň fungují, byť ne v prvním plánu, také jako specifická příručka slovinských nářečí. Následuje uvedení všech dosud známých slovinských variant, a to na časové ose od nejstarších po nejnověji zachycené ať už vydané tiskem, či stále jen v podobě archivního záznamu. K těmto údajům je připojena i lokalita a jméno vypravěče/vypravěčky, pokud je známo, jméno zapisovatele a hlavní umístění (v případě archiv-

ního materiálu) a první knižní vydání, pokud k němu došlo. Jestliže se zmíněná varianta nějak výrazněji odlišuje od základního syžetu, nebo když je podání směsí více syžetů, je zde také umístěna vysvětlivka včetně příslušných odkazů. Oba svazky obsahují seznam použité literatury, přehled syžetů s odkazy na příslušné stránky a anglické resumé.

Zpracované lidové pohádky pocházejí ze všech dostupných zdrojů a korpus zahrnuje nejen texty fixované na území dnešního Slovinska, ale též podání vypravěčů slovinských menšin v sousedních zemích, zejména v Itálii (provincie Friuli-Venezia Giulia), Rakousku (Korutany), případně Chorvatsku (Istrie, Mezimurí) a Maďarsku (příhraničí). Monika Kropěj Telban k nim dále zařadila i pohádky slovinských Romů a texty zapsané v němčině, které pocházejí ze slovinského či Slovinci tradičně osídleného území. Oba svazky jsou doplněny barevnými tematicky zaměřenými ilustracemi.

Jedná se o základní odbornou publikaci, která umožňuje komplexní práci se slovinskými kouzelnými pohádkami nejen slovinským badatelům, ale folkloristům z celého světa. Je jen škoda, že publikace neobsahuje i geografický rejstřík. Doufáme, že brzy naváže další svazek, který by měl být tentokrát věnován legendárním lidovým pohádkám (ATU 750–849).

Jaroslav Otčenášek (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha)